

วิทยานิพนธ์เรื่อง	ปัญหากฎหมายในการทำการเกษตรแบบพันธะสัญญา (Contract Farming) ในประเทศไทย
คำสำคัญ	อุตสาหกรรมเกษตร,สินค้าโภคภัณฑ์, สัญญาควบคุม
นักศึกษา	พันตำรวจตรีวิทยากร สุวรรณเรืองศรี
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. วิสูตร ตูยานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตันศิริ
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ
คณะ	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.	2556

บทคัดย่อ

ระบบการทำการเกษตรพันธะสัญญาที่ทำกันอยู่ในประเทศไทยมีพัฒนาการมาจากการทำเกษตรแบบครบวงจร ซึ่งเป็นที่ยอมรับและแพร่หลายกันมากในหมู่เกษตรกรในช่วงการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ในเวลานั้นภาครัฐได้ส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรพันธะสัญญา โดยมีภาครัฐ ภาคธุรกิจการเงินที่เป็นแหล่งทุน เกษตรกรและผู้ประกอบการด้านธุรกิจการเกษตรเข้าร่วมกัน เป็นสี่ฝ่าย เกิดเป็น “แผนประสานความร่วมมือสี่ภาคเพื่อพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร” หรือเรียกแบบไม่เป็นทางการว่า “โครงการสี่ประสาน” มีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ประสานงานและดำเนินงานในลักษณะของการทำความเข้าใจความตกลงระหว่างภาคเอกชนและเกษตรกรเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและมีผลดีต่อเกษตรกรมากยิ่งขึ้นจึงสนับสนุนให้มีการทำข้อตกลงในรูปแบบของ Contract Farming และรัฐควรเข้าไปดูแลและประสานงานเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและการทำสัญญาที่นำมาใช้ในระบบการทำการเกษตรพันธะสัญญา (Contract Farming) ในประเทศไทย ศึกษามาตรการทางกฎหมายและปัญหากฎหมายของไทยที่เกี่ยวกับระบบการทำการเกษตรพันธะสัญญา (Contract Farming) ศึกษาปัญหากฎหมายที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับสัญญาที่นำมาใช้ในการทำการเกษตรพันธะสัญญาระหว่างเกษตรกรกับบริษัทผู้ประกอบการเกษตร และแสวงหาแนวทางในการคุ้มครองเกษตรกรที่เข้ามาทำสัญญาที่จะนำมาใช้ในการทำการเกษตรพันธะสัญญาในอนาคตต่อไป

เนื่องจากเกษตรกรพันธะสัญญาตามทฤษฎีนั้นถูกนำมาใช้ในประเทศไทยเพื่อรักษาระดับการส่งออกและระดับราคาของสินค้า อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติพบว่ามีปัญหาข้อสัญญาไม่เป็นธรรมหลายประการ ได้แก่ ปัญหาเรื่องบริษัทมีอำนาจต่อรองเหนือกว่าเกษตรกร บังคับการผลิตไม่ได้ มาตรฐาน ราคาปัจจัยที่ใช้ในการผลิตมีราคาสูง ใช้เงินลงทุนสูง การรับประกันความเสี่ยงในการผลิตระยะเวลาในการรับซื้อผลผลิตไม่แน่นอน เกษตรกรได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มค่า ขาดทุน ก่อให้เกิดปัญหาเกษตรกรมีหนี้สินจากการทำเกษตรกรรม และรายได้ไม่คุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไป โดยเกษตรกรไม่รู้ตัวล่วงหน้าและไม่สามารถประมาณการได้ว่าจะได้กำไรหรือขาดทุนในการดำเนินการ

จากการศึกษาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมสัญญา ชื่อขาย จ้างแรงงาน จ้างทำของ พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับการทำเกษตรพันธะสัญญา พบว่ายังไม่มีกฎหมายที่จะคุ้มครองเกษตรกรให้ได้รับความเป็นธรรมได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงขอเสนอให้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อควบคุมการทำเกษตรพันธะสัญญาโดยเฉพาะ โดยกำหนดให้การทำเกษตรพันธะสัญญาควรทำตามแบบสัญญามาตรฐาน และกำหนดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมการทำเกษตรพันธะสัญญาให้เป็นไปตามแบบสัญญามาตรฐาน ทำให้บริษัทไม่สามารถกำหนดเงื่อนไขให้แตกต่างจากแบบที่กำหนดไว้ได้ ก็จะเป็นการช่วยเหลือเกษตรกร ไม่ต้องถูกเอาเปรียบจากการกำหนดข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมได้ และกำหนดให้มีองค์กรตรวจสอบคุณภาพของปัจจัยการผลิต การควบคุมคุณภาพของปัจจัยการผลิต การกำหนดสัดส่วนของบุคลากรบริษัทกับจำนวนเกษตรกรที่ทำสัญญากับบริษัท การผลิตปัจจัยการผลิตจำหน่ายเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร รับประทานผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น นอกจากนี้ต้องมีการกำหนดการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย กลไกการบังคับ การบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้กฎหมายสามารถบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

THESIS TITLE	THE LEGAL PROBLEMS IN CONTRACT FARMING IN THAILAND.
KEY WORDS	AGRO-INDUSTRY, COMMODITIES, THE CONTROL CONTRACT
STUDENT	POLICE MAJOR WITAYAKORN SUWANRUEANGSRI
THESIS ADVISOR	PROFESSOR DR. VISOOT TUVAYANOND
THESIS CO-ADVISOR	ASSOC. PROF. DR.KALAYA TANSIRI
LEVEL OF STUDY	MASTER OF LAWS (BUSINESS LAW)
YEAR	2013

ABSTRACT

The contract farming system in Thailand has been developed from the integrated farming that were famous and accepted among Thai farmers, during the sixth National Economic and Social Development Plan (B.E. 2530-2534). At that time, the government promoted the contract farming system by combining the four sections : government agencies, private financial sectors being source of fund. Farmers and farming business operators all together, to be "Four-Sectors Co-operation Plan to develop agriculture and agro industry" or called "Four-Sectors Co-operation Plan." Under this plan, the Ministry of Agricultural and Cooperatives worked as the middle man to make an agreement between the private sectors and the farmers. In order to give them the fairness and the good result to the farmers, the agreement in the form of Contract Farming was promoted and the government would have the role of coordinator and supervisor so as to make a fairness to all party concerned.

This research has its objectives to study the history, the meaning, the conceptual framework ,the theory of the contract farming, the legal measurement about the contract farming system, the legal problem in contract between the farmers and the firms. and also to the means to protect the farmers in contract farming business in the future.

As the contract farming has applied theoretically to maintain the level of export and price of goods in Thailand, practically, there have still been the issues of unfair contract terms in many aspects, such as the issue of bargaining power of the company over farmers, issues of non-standard production, high factor price for production, high investment cost, high production risk, uncertainty of product purchase, unrecoverable compensation for farmers, loss of production causing debts to farmers and imbalance between the revenue and cost of farmers.

From the research, it is found out that there is no law protecting farmers from unfair treatment after studying Civil and Commercial Code, regarding Juristic Act and Contract, Sale and Purchase, Employment, Hire of Work and Hire of Service, Unfair Contract Term Act B.E. 2540, Agricultural Future Exchange of Thailand Act B.E. 2542 and National Farmer Act B.E. 2553 being the law on contract farming.

Based on the above, the author proposes to make special legislation to control the contract farming business, by determining the use of standard contract, and establishing special organization to supervise this business to comply with the obligations under the standard contract so that the company cannot set the terms and conditions to differ from the given model in order to protect the farmers from the unfair contract terms. In addition, there should be an organization to make a quality control of production factors by determining ratio between number of staff and that of farmers, productions to help farmers, insurance of agricultural production etc. Furthermore, legal compliance is required so as to enforce laws efficiently.